

"Акме" в професійному розвитку людини

Виконала
Студентка 5-го курсу
Групи ПСм-1-15-2 о.д
Моруга Марія Владиславівна

1. Сутність феномена "акме" в професійному розвитку

"Акме" в професійному розвитку (професійне "акме") - це психічний стан, що означає вищий рівень для людини в її професійному розвитку, який припадає на даний відрізок часу;

Професійне "акме" - це психічний стан, що означає максимальну мобілізованість, реалізованість всіх професійних здібностей, можливостей і резервів людини на конкретному етапі життя (при відсутності перенапруження і використання граничних можливостей організму).

Професійне "акме" - це кульмінація, пік, оптимум у професійному розвитку людини на даному відрізку життєвого шляху.

Б.Г. Ананьєв під кульмінацією розумів момент найвищої продуктивності творчості і найбільшої значимості створених людиною цінностей .

Фази кульмінації (за Г. Ананьєвим) залежать від часу та обсягу діяльності з моменту старту, а старт- від рівня методів професійної підготовки.

"Акме" в професійному розвитку може не збігатися за часом з "акме", що досягаються людиною як індивідом так і особистістю (Б.Г. Ананьєв, А.А. Бодальов).

"Піки" у розвитку людини як індивіда, як особистості, як суб'єкта професійної діяльності можуть відбуватися в різний час (хоча "акме", підйоми в розвитку одних сфер психіки можуть стати джерелом чи каталізатором для появи "акме" в інших сферах)

2. Види професійного "акме"

Суспільно й об'єктивно значущі професійні "акме"

- це високий рівень професійних досягнень конкретної людини, визнаний професійним співтовариством, як соціально прийнятний результат, помітно перевищує нормативний рівень.

Суспільно значущі професійні "акме"

-можуть являти собою видатні досягнення (теоретичні концепції і відкриття) або включати окремі творчі знахідки, передовий досвід новатора.

У людини поряд з великими досягненнями можуть мати місце і спади, паузи у творчості, низькі результати, слабкі місця в діяльності, але про професіоналів судять зазвичай по тим найвищим результатам, які вони досягали.

Особистісні, суб'єктивно значущі професійні "акме"

- це досить високий рівень професійних досягнень конкретної людини, помітно перевищує раніше досягаються їм результати.

Ці досягнення деколи непомітні для професійного співтовариства і не визнані ним, але усвідомлюються і оцінюються самою людиною як максимально можливий для нього в даний відрізок часу рівень професіоналізму.

Індивідуальні суб'єктивно значимі професійні "акме"

-означають мобілізацію зусиль людини, перемогу над собою, перевищення людиною своїх попередніх професійних результатів, досягнення нового для себе рівня професіоналізму, здатність людини надати своєму професійному розвитку висхідний прогресивний характер.

3. Професійні «Акме» можуть відрізнятися за числом їх вершин, піків, підйомів.

Можливі професійні «Акме»:

Велике «Акме», як головне досягнення всього життя людини, пік професійних результатів, як рівень, що перевищує всі раніше досягнуті конкретною людиною показники успіху в професії .

Малі «Акме» , як неодноразові професійні досягнення конкретної людини .

Професійні «Акме» можуть відрізнятися один від одного:

За різною тимчасовою тривалістю і тимчасовими кордонами,
(охоплюючи дні, тижні, місяці, рідше роки)

По масштабності «Калібру» (за А.А. Бодальовим)- включаючи
одну або декілька видів професійної та соціальної діяльності
людини.

Професійні «Акме» різні за своїм місцем в загальному ході професійного розвитку:

- Професійні "акме" можуть слідувати за періодом спаду, застою (що може означати період прихованого розвитку) або за періодом стабілізації, плато в розвитку;
- Професійні "акме" можуть самі призводити до спаду, спустошеності, виснаженості, кризи в розвитку;
- Професійні "акме" можуть стати основою нових "акме", підйомів, інновацій.
- Професійні "акме" можуть не збігатися за своєю внутрішньою структурою і включати:
  - високий рівень стабільних професійних результатів (плато), рівномірно що тривають досягнення.
  - кілька фаз, "стрибків" різкої активізації діяльності.

Критерії професійного "акме" у співвіднесенні з показниками професіоналізму та професійної компетентності

- Професійні "акме" можуть складатися в оволодінні людиною високими рівнями професійної діяльності, професійного спілкування та зрілості особистості. Тому показники зрілості діяльності, спілкування і особистості людини праці можуть бути розглянуті як критерії наявності видів і форм професійних "акме".

4. Показниками ефективності професійної діяльності є:

1. Результативні показники:

2. Процесуальні показники:

Різноманітність завдань професійної діяльності;
Використання соціально прийнятних і гнучких технологій;

Сформованість суб'єкта професійної діяльності (здатність людини ставити цілі, усвідомлювати, регулювати діяльність);

Відсутність деформацій у професійній діяльності (перепусток цілей, ланок і операцій);

Опора на минулий досвід, накопичений у професії і особисто людиною;

Володіння конкретними видами діяльності (спеціалізація);

Володіння знаннями, вміннями, навичками в професії на рівні вимог до рівнів кваліфікації, розрядам і категоріям, виробленим в професії (кваліфікація).

Володіння знаннями, вміннями, навичками в професії на рівні вимог до рівнів кваліфікації, розрядам і категоріям, виробленим в професії (кваліфікація).

5. Показники розвиненості професійного спілкування :

- Зростання результативності професійної діяльності при її спільному, колективному виконанні;
- Наявність високопродуктивної професійної діяльності в професійному співтоваристві, володіння прийомами роботи "в команді";
- Проектування нової професійного середовища, створення нових форм ділового та творчого спілкування;
- Забезпечення взаємопізнання, взаєморозуміння, взаємокоррекцію у спільній трудовій діяльності;
- Створення умов для мобілізації резервів психічного розвитку учасників спільної діяльності;
- Раціональний розподіл функцій і ролей у спільній трудовій діяльності;
- Використання широкого спектру комунікативних технік, що виключають маніпулювання іншими особами;
- Безконфліктна співпраця з колегами;
- Вивчення в ході праці іншої людини, співпереживання їй;
- Аналіз накопичених у професійному досвіді інших людей способів ефективного отримання результату;

6. Показниками зрілості особистості професіонала можуть виступати:

- розуміння системи моральних цінностей, менталітету даної професії;
- здатність до накопичення та аналізу власного професійного досвіду;
- проектування себе як професіонала, вміння побудувати оптимальний сценарій свого професійного розвитку і слідувати йому;
- максимальне використання людиною своїх можливостей і їх компенсація;

- вироблення індивідуального стилю професійної діяльності як поєднання професійних завдань і способів діяльності, який відповідає можливостям людини;
- адекватність і економічність поведінкових професійних дій, блокування трудової діяльності у випадках перевищення людиною своїх можливостей, при загрозі самозбереження;
- здатність максимально мобілізувати свої можливості, сконцентрувати зусилля;

- близькість до професійного типу особистості і поєднанню професійно важливих якостей, найбільш адекватному для даної трудової діяльності;
- відсутність особистісних деформацій;
- володіння прийомами побудови індивідуальної програми руху до вершин професіоналізму, складання акмеограми.

7.Професійна компетентність та її види

- ***Професійна компетентність** - це здатність людини вирішувати певне коло професійних завдань.*
- *Усередині компетентності іноді виділяють компетенції, як здатності до чого-небудь, залежні як від знань, умінь, так і від ступеня переконаності і потреби користуватися цією здатністю (Ю.Скжипчак)*

Компетентність у професійній діяльності та її види:

Спеціальна компетентність (знання своєї справи);

Технологічна компетентність

Суб'єктна компетентність

Професіологічна компетентність
(поінформованість у світі професій)

Правова компетентність

Економічна компетентність

Компетентність у професійному спілкуванні та її види:

Комунікативна компетентність
(здатність до співпраці)

Соціально-перцептивна
компетентність (здатність до
сприйняття іншої людини)

Етична компетентність

Діагностична компетентність
(здатність до вивчення іншої людини);

Міжкультурна або соціокультурна
компетентність (терпимість до інших
культур);

Емпатійна компетентність

Компетентність у розвитку особистості професіонала і її види:

Психологічна компетентність
(вміння вивчати іншу
людину)

Індивідуальна або
аутопсихологічна
компетентність (вміння
вивчати себе)

Культурна компетентність
(здатність до засвоєння
культурних норм, прийнятих
у даному суспільстві, як
еталонів для розвитку своєї
особистості)

Рефлексивна компетентність

-
- *Професійні "акме" виникають спочатку в межах професіоналізму та компетентності, що склалися в професії в даний історичний час.*
  - *Пізніше можуть досягатися більш високі рівні професійного акме, які означають професійна творчість, вихід за межі досвіду професії, збагачення її новими завданнями, способами і результатами.*

Електронні ресурси:

- <http://medbib.in.ua/kriterii-professionalnogo-akme-sootnesenii.html>
- <http://www.virtual.ks.ua/essays-term-papers-and-diplomas/3628-qacmeq-in-professional-development-rights.html>